

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 1956, sp. zn. 1 Tz 267/56

Číslo: 2/1957

Právní věta:

Předseda JZD jedná jako veřejný činitel nejen když zastupuje družstvo před úřady, soudy a veřejností, nýbrž i když řídí vnitřní věci družstva, zejména výrobu a práci členů družstva.

Ublížení na zdraví ve smyslu § 177 odst. 3 písm. b) tr. zák. předpokládá alespoň takové ublížení na zdraví, jaké má na mysli § 219 odst. 1 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.09.1956

Spisová značka: 1 Tz 267/56

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Družstvo jednotné zemědělské, Násilí na veřejném činiteli, Ublížení na zdraví, Veřejný činitel

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obviněný, bývalý samostatně hospodařící rolník, obhospodařující zemědělskou usedlost o výměře 20 ha, vstoupil do JZD. Když družstvo přešlo později na třetí typ. byl proveden svod dobytka a kromě jaloviny byli u obviněného ustájeni i družstevní koně. Kritického dne dostavil se k obviněnému předseda JZD a dal obviněnému příkaz, aby s koňským potahem přivezl dřevo určené k opravě podlah ve vepříně. Obviněný odepřel tak učinit. Předseda JZD na to prohlásil, že si tuto práci tedy udělá sám a šel do stáje pro koně. Když koně vyváděl, přistoupil k němu obviněný vytrhl mu koně a křičel, že koně musí do stáje a předsedu, že vyhodí. Na slova předsedy, že si obviněný „takovou sprostárnu zodpoví“ přiskočil k němu obviněný, povalil předsedu na zem, dal mu čtyři políčky a koně odvedl zpět do stáje. Žalobou byl obviněný mimo jiné stíhán též pro vylíčený skutek, který žaloba kvalifikovala jako trestný čin násilí na veřejném činiteli podle § 177 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Lidový soud ve Zbraslavi uznal obviněného mimo jiné též za uvedený skutek vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 219 odst. 1 tr. zák. Na trestný čin násilí na veřejném činiteli podle § 177 odst. 1 písm. b) tr. zák. soud neuznal s odůvodněním, že předseda JZD má dvojí funkci. Jednak řídí každodenní práci družstva a dohlíží, aby vedoucí pracovních skupin plnili svoje povinnosti, jednak zastupuje družstvo před úřady, soudy a veřejností. Po názoru soudu předseda JZD má postavení veřejného činitele pouze při výkonu této zastupující funkce, kdežto když řídí vnitřní věci družstva,

zejména jeho práci – jak tomu bylo v souzeném případě – nelze jej považovat za veřejného činitele.

Krajský soud v Praze k odvolání obviněného a okresního prokurátora ponechal rozsudek lidového soudu ve výroku o vině obviněného trestným činem ublížení na zdraví podle § 219 odst. 1 tr. zák. nezměněným. V odůvodnění svého rozsudku uvedl v tomto směru, aniž však tento závěr blíže odůvodnil, že není správný nálezný lidového soudu, že předseda JZD je veřejným činitelem jen při zastupování družstva před úřady, soudy a veřejností. Krajský soud měl však za to, že obviněný se nedopustil násilí na předsedovi JZD vzhledem k této jeho funkci pro výkon jeho pravomoci, nýbrž proto, že jmenovaný pronesl výrok („sprostárna“), který obviněný považoval za urážku. Proto se krajský soud ztotožnil s právním posouzením lidového soudu, který v této trestné činnosti obviněného spatřoval pouze znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 219 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem zrušil rozsudek krajského soudu a tomuto soudu uložil, aby o odvolání obviněného a okresního prokurátora znova jednal a rozhodl. Pokud jde o trestný čin, který lidový i krajský soud posoudily jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 219 odst. 1 tr. zák. uvedl

V odůvodnění:

Krajský soud správně dovodil, že názor lidového soudu, že předseda JZD je veřejným činitelem pouze tehdy, když družstvo zastupuje před úřady, soudy a veřejností, je nesprávný. Budování jednotných zemědělských družstev na vesnici je mimořádně důležité pro společnost spějící k socialismu, poněvadž cesta budování a upevňování již stávajících jednotných zemědělských družstev je cestou budování socialistické zemědělské velkovýroby, která má významný podíl při zajištění trvalého tempa růstu životní úrovně pracujících měst i venkova. Řízení výroby a práce členů JZD předsedou družstva je tedy obstaráváním veřejných věcí, k němuž byl předseda JZD volbou povolán, a nesrovnávalo by se s významem této jeho řídicí a organizační práce, kdyby mu byla poskytována ochrana jako veřejnému činiteli pouze při zastupování družstva před úřady, soudy a veřejností. V tomto směru tedy lidový soud pochybil, když nepokládal předsedu JZD za veřejného činitele při výkonu jeho řídicí funkce spočívající v souzeném případě v tom, že zakročil, aby bylo opatřeno dříví nutné pro opravu podlah družstevního vepřince.

Krajský soud přes správné upozornění na nedostatek v právním posouzení lidového soudu má však za to, že obviněný v souzeném případě vykonal násilí na předsedovi JZD nikoli pro výkon jeho pravomoci, ale proto, že se cítil jím uražen. V tomto směru nehodnotil však soud všechny provedené důkazy v jejich vzájemné souvislosti. Krajský soud se především nevypořádal s výpověďmi svědků, z nichž plyne, že koncem září 1955 se konala v obci veřejná schůze MNV, kde se jednalo též o tom, že JZD převezme farmu státního statku. Tehdy se předseda JZD stavěl k tomu kladně, avšak s převzetím farmy nesouhlasili členové družstva z řad bývalých velkých zemědělců. Obviněný, který je rovněž bývalým velkým zemědělcem a v minulosti vykořisťoval cizí pracovní síly, se rovněž cítil převzetím farmy poškozen, poněvadž družstevní dobytek, který byl ustájen u něho, by byl převeden na farmu a obviněný by tak byl přišel o některé výhody, které měl z toho, že živočišná výroba JZD byla soustředěna u něho. Kdyby byl krajský soud hodnotil tyto důkazy v souvislosti s výpovědí předsedy JZD, který podrobně a přesvědčivě vyličil, že obviněný provokativně odmítal uposlechnout jeho pokynů ohledně práce s koňmi a když chtěl sám potřebou práci vykonat, vyhrožoval mu vyhozením a na poznámku předsedy JZD, že si to zodpoví, povalil ho na zem a dal mu několik políčků, není vyloučeno, že mohl dospět k závěru, že i když předseda JZD popuzen provokativním chováním obviněného tomuto poněkud ostřeji a snad i nevhodnou formou vytkl jeho jednání, nevykročil z mezí své pravomoci a že obviněný se na předsedovi dopustil násilí nikoli proto, že se cítil uražen, ale že pouze pokračoval ve svém nepřátelském jednání proti předsedovi JZD, proti němuž měl zášť, ježto týž hájil především zájmy celého družstva bez ohledu na individuální zájmy uvedených velkých zemědělců. Tím by ovšem byla naplněna skutková podstata trestného činu násilí na veřejném činiteli

podle § 177 odst. 1 písm. a) po příp. písm. b) tr. zák.

S hlediska ustanovení § 219 odst. 1 tr. zák. se krajský soud nezabýval otázkou, zda poškozený předseda JZD utrpěl nakládáním se strany obviněného takovou poruchu zdraví, která již vybočovala z mezí pouhé přechodné nevolnosti nebo bolestivosti a znesnadňovala poškozenému výkon obvyklé činnosti. Z lékařského potvrzení okresního ústavu národního zdraví, založeného ve spise, plyne, že poškozený utrpěl pouze malou příční oděrku nepatrně krvácející a rovněž z výpovědi poškozeného spíše vyplývá, že šlo o přechodnou nevolnost, která ještě nedosáhla takové intensity, aby ji bylo možno považovat za ublížení na zdraví ve smyslu § 219 odst. 1 tr. zák. V případě, že krajský soud dospěje k závěru, že se obviněný dopustil trestného činu podle § 177 odst. 1 tr. zák., bude nutno totéž uvážit i s hlediska § 177 odst. 3 písm. b) tr. zák., neboť podmínkou použití vyšší trestní sazby podle cit. ustanovení je alespoň takové ublížení na zdraví, jaké má na mysli § 219 odst. 1 tr. zák.